P.1-8
3/21
22 JAN 19..
(26) 395

Izehlwa uMayingasa wakwa Nene wakwa Zulu. F. Vilakazi indexed K13/21

Ukwakhiwa kwesi lulu.

Isilulu esokufaka u
mbila noma amabele
uma esevunnwe abubowa
amabuzi wona aye nga
wafaki amabele nombila
ezingolobaneni. Kwakwa
khiwa izilulu zokufa
ha lokho. Uma umuntu
ezokwenza isilulu uyaya
fale ngokuyobika uthla
ni. Kuthi uma uthlane
esebusikhole abuswililise
emanzini kuthambe. Uthla
bokwenza izilulu bude
buvame ukuthala hala
kuleli kasenhla. Usezosi
qala isilulu esenza unga
phakathi kayithi uma
sesizophela aphumele nga
ngaphandle. Asakhiwa
ngentambo sakhiwa ngo
tshani bodwa. Nakuzo
izilulu kukhona izinya
nga zokwakha izilulu

Digitised by the Open Scholarship Programme in support of public access to information, University of Pretoria, 2017.

2 isilulu esingena ama
saka alishumi uma si
thengisa siyi mbuzi. Semi
iwa njenge isithebe ukhe
lukwa kwaso kuzathi u
mia umuntu enehala a
zenze zibe ziningi uma u
asezi qedile azenzele izidlidl
zokhuze mboza. Izilulu zi
ncexeba lazo. uma kunge
lona isisha akhe iguma la
zo. kwakuba khona ncso
nunumuzane isilulu.
Amaguma. Amaguma
abewamile kwelakwa a
zulu nakuwo futhi ama
Swazi noma namhlanje
na asekonakala angha
nakwa njena. wonake
ayenzelwa ukuvimbela u
moya. kwakuthi uma i
zitha seli phelile base
kuthatwa izingodo nogwa
nga sekuzo. Libiwa uhu
Sele ngaphambi ngomya
ngo wonze isikongo. Seku

zogxumeke kwa izigxobo ku
qala. Bese entolakwa loko
sekugxumekwa uzungu
selizophiqeya ukuba lunga
wi lixutshwe nazo izigxobo
kuzokuthi uma umuntu
ebona ukuthi lide manje
na iguma iseyeka ukhu
lu phiqa. Kuzakuthi ngesi
khathi sokuluma uma
umbila ungaka hululwa
bese ufakwa khona egu
meni. Kuze kuthi uma
usiwalulilwe uthelwe ezilu
lwini. Uma kuphekwa ku
phekelwa khona egume
ni uma lishisa ilanga
zonke izinto ezinye bezi be
kwa egumeni njengama
nzi okhaphuza utsi iqula
zamasi. Iguma beli flana
ne (kitchen) umuntu noma
ekhuleka ubenga ngeni
egumeni ubona ngaphu
ndle kwalo sekungathi ka
umumunuzane ephuma e

K13/21

ndlini enna egumeni.
anna gunna ananna sango
okungena endlini nona
abe mabili. awafulelwa
phezulu. Isiba. lona
isilba kuye kuhangwe
kuyolungiswa isiza la
pho lizokwa khliwa khl
na. kuzakuthi uma is
za sesilungile bese ka
ubiwa umusele njengob
bekwazelwa igumbi. Uma
umsele usilungile usezo
hamba yimunzana ayofu
na izinkuni ehlathini
(izintingo) uzogaula ezi
lcane lezfuligele ukugo
ba ezinde futhi. kuzothu
ezigxumfe kwayo zibe e
qotha zonke kanye inye
luzakuthi uma esezi gau
lele abuye ayozi gxumeke
phansi. Ngaphezu qala ngo
kugxumeka izugatha pha
nsi. kuzokuthi uma ese
kwenzile loko usethatha

5

ezincane ezibophela ku
zolezo ezingaphandle kuwe. uzi
bopha ungenxeza. Inxoza
lena iyebulwa emithini
uyagaulwa umuthi bese
umuntu ayoshisa lowo
umuthi ukuze webuleke
kahle kahle. Kuzothi uma
indlu yakhiwa impela u
muntu alande izinyanga
zokwakha. Uzozengela Iu
tshwala. Kuzothi bebopha
bebe bezigoba izintungo
Gayaye bagaphethise um
ba endlu yonke kahle. Ku
zothi uma seba fika nga
semnyango badaliyekhe
na kuzothi ingaka fule
lwa umuntu wezoyo funa
izinsika zokungaphasa i
ngqwe. Kwesilye isikhathi
zibeningi noma (4) uma
indlu ibanzi. Insika yona
isiqxobo esikhulu sokuphe
sa kufakwa imishayo
kugala kande kufakwelyo
na insika.

umase kuphelile loku
seyiya fuleliwa. ama
khosikazi agala ngo
kuluka izihlandla zoku
faka ngaphansi ukuze
zibambe umule noku
duza indlu ibeyinhle fu
thi ngaphakathi. kwesi
nye isikhathi zibaning
izihlandla ukuze indlu
inganethi. kuzothi phezu
kwezi hlandla kudunzwe
kahle ngotshani buhle
lwe kahle utshani. ku
thi uma sekunjalo be
se kuthathwa imishiki
bese idwiywa kahle indlu
loku ~~kutou~~ umsebenzi
wama ~~khosikazi~~. ukhu
duza indlu. kuye kuthe
ndwe isala kuqala bese
libekwa phezulu okhe
khaysini lwendlu. usesusa
izintambo ezehlayo kulona
isala zibambe utshani zi
ye zihlabe phansi.

Digitised by the Open Scholarship Programme in support of public access to information, University of Pretoria, 2017.

K13/21 7

395
7

usezothatha ezinye izi
ntambo ezincane kuneni
shiki sezinguma ha
bili ziphucwa khona e
mishikini zwoqinisa
zibambe nokhami uku
ba bungaoi noma ku
za umzoya. Kuzakuthi
ngaphandle kwendlu
seku zibiwa umusele
wokuhamba amanzi a
ngangeni. Kuzothi uma
sekuphele loku sekuzo
gandaywa. Ukugandwa
ya kuthathwa umhlaba
lhi othile ongadabukino
ma isidulli djena. Usezo
gala ngokumuba phaka
lhi nendlu leyo eyakhiwe
usezubanisa umuhla
bathi. Kuzothi kunjalo
usewuhlela manjena
usezowu fafaza ngama
nzi ukuba uthambe.
Kuzakuthi ngakusasa
usethatha izithebe izi

Digitised by the Open Scholarship Programme in support of public access to information, University of Pretoria, 2017.

395 K13/21 8*

8 ndala nezimbokodwe
Sekuhlelwa phansi ku
shaywa ngazo phezu ko
ezitsheke. Kuzakwenziwa
loku izinsuku ezimbili.
Kuzakuthi uma sekoma
sebegcina basinde ngo
bulongwe bashaye futhi
sebe gudla manjena beng-
la ukuba ingadabuki
indlu. Umasekupheli
le loku sekwa hlwa i-
zikho lokubasela. Ama
ziko enziwa izinyanga.
Enziwa ngobumbanawo
ayaqaqalhelwa ukuba a
ngadabuki. Abaphakathi
nendlu. ~~Kuzakuthi~~ e-
musamo bese kwakhe-
wa imbundu yokube-
ka izimbiza zotshwala
nezi kamba. Kwesinye
isikhathi izimbi-
za zije mbelwa phansi
khona lapho imbundu
koku kwenziwa amahlasi-
kazi. End S. 395.